

Oponentský posudek na diplomovou práci Lukáše Senfta - Za plotem čeká vlk: Mezidruhové soužití na Broumovsku v antropocénu

Mgr. Luděk Brož, PhD

Práce se zabývá návratem vlka do ČR z pozic mezidruhové etnografie. Je založena na dlouhodobém etnografickém výzkumu, který probíhal v letech 2018 až 2020, což je samo o sobě u magisterského diplomního projektu nadstandardní přístup, který se podepsal na kvalitě výstupu. Práce je totiž jedním slovem vynikající. Skvěle, se suverénním přehledem, kombinuje empirické poznatky s teoreticky dobře ukotvenou analýzou, aniž by ztrácela pokoru vůči datům a literatuře. Práce je tak kvalitní, že čtenář snadno zapomíná, že se jedná o magisterskou práci, nikoliv standardní odborný text etablovaného akademika, a chce ještě více, zejména originální teoretickou intervenci v použitém paradigmatu mezidruhové etnografie, ke které má text jednoznačně „nakročeno“. Kritika v tomto směru je tedy myšlena jako podnět k budoucímu úsilí, nikoliv snaha relativizovat hodnotu předložené diplomní práce.

Snad na jediném místě jsem měl pochybnost o porozumění autora zvolenému teoretickému a metodologickému rámci, a to tehdy, kdy hovoří o „...prokázání hypotézy, že Broumovsko nelze označovat za ryze „kulturní“ prostor, přestože jej tak vnímají někteří z účastníků mého výzkumu...“

Jedná se skutečně o „hypotézu“? Je to skutečně slovník kompatibilní se zvoleným přístupem? V autorově radikálně empirické optice by to mělo být spíše axiomem, startovní pozicí, zvolenou optikou, ve které žádný „ryze kulturní prostor“, vůči kterému by bylo Broumovsko možno kontrastovat, neexistuje.

Zde také vidím velký příslib pro budoucí rozvoj diplomanta, jeho práce. Po sofistikovaném, originálním a empiricky bohatém rozboru totiž dochází k vlastně ortodoxním závěrům, které reprodukuje současné pozice post-ANT a především mezidruhové etnografie právě o tom, že ryze kulturní vztahy neexistují, že lidská socialita je tvořena mimolidskými aktéry etc. Přičemž někdy přitom reprodukuje i určité nekoherence či ruptury tohoto badatelského pole. Například když říká, že „[s]oučasná situace farmářů proto musí být zkoumána v kontextu vícedruhového soužití.“

Tady je dobré se zamyslet, kde se bere určité privilegium života/živého, i v případě, kdy badatel neignoruje role technologií, geografických celků, věcí etc. Proč dostává „mezidruhovost“ přednost jako epistemické určení (tedy určitý „label“), spíše než jinak vhodně v práci použitá perspektiva E. Kohna „anthropology beyond human“?

V každém případě se musím ptát, jak by vypadala práce reformulovaná ne jako kritika modernistických dichotomií přírody a kultury etc., či jako příspěvek k uvědomění si „co všechno dnes vytváří „naši“ společnost“, ale jako kritická analýza konzistentně postavená na porozumění „natureculture“ nikoliv jako promísení přírodního a kulturního (viz poznámka 8), ale jako o „ontologickém skupenství“, ze kterého kontextuálně přírodní a kulturní povstává, ontologicky se emancipuje.

Toto vše jsou ale poznámky a kritika pochvalná. Diplomní práce je, jak už bylo řešeno výše, vynikající. Je napsána vytříbeným jazykem, založená na originálním empirickém výzkumu a skvěle integrovaná do důležité antropologické perspektivy, která je pro zvolené téma nanejvýše vhodná. Doporučuji proto hodnocení výborně.

Několik specifických poznámek:

Přes pochvalu jazyka práce musím konstatovat, že by zasloužila jazykovou korekturu kvůli příležitostným překlepům etc., která by ještě zvýšila profesionální dojem a celkové výborné vyznění práce.

Ad str. 12: Prostředí se nemůže přehřívat per se, ale vždy jen ve vztahu k něčemu! Zde to není otázka gramatiky a formulačního hnidopišství, ale cosi, co musí být integrováno do vztahové logiky, kterou práce využívá.

p. 15 – Slintavka a kulhavka je dostatečně známá na to, aby mohla být zmíněna adresně.

p. 21 – Sémiologickou, spíše než lingvistickou teorii Peirce.

p. 40 Broumovští kangali jsou do jisté míry v podobné situaci jako vlci, s nimiž budou v následujících letech zápasit: jako by se „nehodili do zalidněné krajiny“, ale přesto se s nimi musí místní sžít.

= ilustrace skvělého postřehu, kterých je v práci mnoho a který by si v budoucnu zasloužil rozvést.

p. 45 Družice, které se věnují zemědělským aspektům, se jmenují Sentinel 2. – Mou staromilskou pozicí je, že se jedná vždy o aspekt něčeho, co musí být ve větě pojmenováno substantivně, nikoliv ve formě přídavného jména.